

Att tänka på inför första kvävegivan

Några korta råd om första kvävegivan till vallar och höstsådd spannmål

Sammanfattning

- ▶ **Lägg inte för höga och tidiga kvävegivor**
 - Risk för utlakning på lätt jord
 - Risk för denitrifikation på styvare jord
- ▶ **Använd "kväveburk" till flytgödsel och urin**
- ▶ **Vallar, 8 ton ts/ha**
 - blandvall, 3 sk, 70-90 kg N/ha
 - gräsvall, 3 sk, 90-110 kg N/ha
- ▶ **Höstkorn: 50-70 kg N/ha**
- ▶ **Råg: 40-60 kg N/ha**
- ▶ **Höstvete och rågvete**
 - 30 kg N/ha på lätta, varma jordar
 - 60 kg N/ha på tyngre, kalla jordar

En god strategi, såväl för börsen som miljön, är att inte lägga höga och tidiga kvävegivor. Vanligtvis är tidiga kvävegivor utsatta för betydliga förlustrisker, eftersom det tar lång tid innan plantorna tar upp allt kväve.

På lätta jordar är risken uppenbar att det tillförda kvävet försvinner genom utlakning. På styvare jordarna är denitrifikationen den främsta orsaken till förluster. Denitrifikationen är en process som uppträder vid syrefria förhållanden och innebär att kväve avgår till luften.

Kväveanalys

Nedanstående kväverekommendationer gäller oberoende om kvävet tillförs i form av handels- eller stallgödsel. Används stallgödsel är det viktigt att göra en korrekt värdering av den mängd kväve som tillförs med stallgödseln. Det finns tabellvärden över mängden kväve i olika gödselslag men skillnader i utfodringsintensitet, gödselhantering och vattenmängd gör att det är stora variationer i stallgödselns innehåll av växtnäringsämnen mellan olika gårdar.

För att få ett representativt värde måste gödseln analyseras. Analysen kan antingen göras genom att ett prov skickas till något av analysföretagen

Text Anders Bauer, Hushållnings-sällskapet Malmöhus

Foto Erik Karlsson, Hasse Bengtsson

”Kväveburken” är ett hjälpmedel vid mätning av kväveinnehållet i gödseln.

eller med hjälp av ”kväveburken”. De flesta seriösa maskinstationer har tillgång till ”kväveburken” och kan bestämma kväveinnehållet i flytgödseln på gården.

Första kvävegivan på gårdar med en historisk hög djurtäthet bör i normalfallet ligga i det nedre intervallet av rekommendationen. Greppa Näringen har en beräkningshjälp för kväveeffekt av olika gödselslag och spridningstekniker.

Gör själv ett produktblad över din egen gödsel på www.greppa.nu.

Vallar

Vallarnas kvävebehov inför första skörd tillförs så snart som möjligt. Tänk på att kvävegödslingen påverkar klöverinnehållet i blandvallarna. Höga kvävegivor missgynnar klöver. Nedanstående givor utgår från en totalskörd på 8 ton ts/ha.

Blandvall med 20% klöver, 3 skördar	70 – 90 kg N/ha
Gräsvall, 3 skördar	90 – 110 kg N/ha

Höstkorn

Höstkornet är den av spannmålsgrödorna som först kommer in i stråskjutningsfasen, den period i spannmålens utveckling då kvävebehovet är som störst. För att minimera risken för ytterligare reduktion av sidoskott måste kväve finnas tillgängligt under denna period. Det är därför viktigt att den första kvävegivan tillförs höstkornet tidigt. I Skåne bör kvävet tillföras i slutet av mars eller början av april. I nordligare län bör kvävegivan tillföras i första halvan av april.

Vanligen ligger denna giva inom intervallet 50-70 kg N/ha.

Råg

Rågen odlas vanligen på lätta jordar där skörden sätts av vattentillgången på sommaren. På sådana jordar får inte beståndet vara för tjockt. Om rågen är som en ”päls” kan man avvakta till första halvan av april. Om bestånden är tunna till normala kan första kvävegivan tillföras i månadskiftet mars/april.

Vanligen ligger denna giva inom intervallet 40-60 kg N/ha.

Höstvete och rågvete

I början av april är det aktuellt i Skåne att tillföra höst- och rågvetet den första kvävegivan. I nordligare områden kan första kvävegivan tillföras från mitten till slutet av april. Generellt kan man säga att första kvävegivan bör ligga i intervallet 15 – 40% av den totala kvävegivan.

Vanligen ligger kvävenivån i första givan i intervallet 30 – 60 kg N/ha; 30 kg N/ha på lättare jordar och varma lägen och 60 kg N/ha på tyngre, kalla jordar.

Högre givor är inte försvarbara eftersom grödans kväveupptag så här års är mycket litet. Höst- och rågvete tar inte upp mer än något tiotal kilo kväve fram till stråskjutningen, vilken normalt infaller kring eller strax efter första maj i Skåne. Vid senarelagd första-giva kan det dock vara motiverat att öka givan något.

I svagt utvecklade fält kan man diskutera en höjning av kvävenivån i den tidiga givan. Försök visar att gränsen för att påverka skottantalet går vid ca 500 skott/m². Bestånd med mindre än 500 skott/m² gynnas av en tidig kvävegiva. För att minska reduktionen av sidoskott behövs framförallt svalt väder under april månad. Kvävemängdens påverkan på bestockningen ska inte överdrivas och 50 kg kväve räcker för att täcka plantans behov.

En bra strategi är att tillföra de svagt utvecklade fälten den planerade kvävegivan i början av april, för att sedan tidigarelägga huvudgivan en vecka till tio dagar. Denna strategi minimerar riskerna för förluster samtidigt som grödans kvävebehov säkerställs inför stråskjutningen. ■